Ročník XXV. Budapešť, 3. augusta 1918. Číslo 30.

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESŤNÁSŤ STRANÁCH.

Predplatná cena:
Na celý rok ... 8.— kor.
Na pol roka ... 4.— «
Jednotlivé číslo 16 hal.

Hlavný redaktor:
Dr. ALEXANDER ERNSZT
Zodpovedný redaktor:
JÁN BARTOS, krajinský vyslanec
Za vydavatel'stvo zodpovedný:
JÁN MOLNÁR, pápežský prálát

Redakcia a vydavatel'stvo:
Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám
sem sa majú posielať predplatky, taktiež dopisy do novín ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Shromaždenie kresťansko-sociálneho robotníctva v hlavnom meste.

V nedeľu, 21. júla v miestnosťach starej snemovne vydržiavané shromaždenie bolo mohútnou manifestáciou za zásady kresťanské a za opravde životné záujmy robotníctva. Vo fabrikách hlavného mesta pracujúce robotníctvo, ktoré posiaľ krivou cestou viedli a nemilosrdne vyžierali sociáldemokratickí židovskí vodcovia, vojnu opovedalo sociáldemokratom.

Jakubovci s červenými mašličkami, ako robotníctvu natisnutí židovskí vodcovia, tak skrvavenou hubou búrili proti Bohu, vlasti, kráľovi a spoločenskému poriadku, že toto nesvedomité, zločinské vystupovanie špinavých židov celkom sa zhnusilo statočnému robotníctvu kresťanskému. V srdci nášho robotníctva väčším dielom žije ešte viera, láska ku vlasti, úcta ku svojmu kráľovi a neni také hlúpe, ako obrovské tlupy ruského obyvateľstva, ktorému na krky posadili sa dvaja židia Lenin a Trockij. Naši statoční robotníci potrebujú väčší kus chleba, lepšiu výživu, viacej práva, lepšie bydlo, lepšiu odev, obranu mu poskytujúce zákonodarstvo, nežiadajú si veľkého kapitálu neobmedzené panovníctvo v krajine a židovské otroctvo v odborných organisáciach červenej sociáldemokracie. Robotníctvo zvlášte preto hnevá sa na Jakubbokányovcov, že z kaviareň dirigujú, ku štrajkom a zastaveniu práce jednostajne navádzajú vo fabrikách pracujúci ľud. Každý taký štrajk rodiny robotníkov koštuje milliony. Červení pre sociáldemokratickú stranu behom dlhých rokov sosbierali veľkú základinu vzdorovania. Keď ale teraz tieto obnosy treba bolo rozdeliť rodinám štrajkujúcich, pomocných peňazí nikde nebolo. Aj to veľmi znepokojuje kresťanské robotníctvo, že židovskí vodcovia za peniaze odbornej organisácie sliedia po cudzozemsku, tam pri schôdzkach a hostinách držia reči proti najživotnejším záujmom Uhorska a za rozkusovanie krajiny, o našich bratov ale, čo na frontoch krvácajú, zhola nič nedbajú. Na potupu je, že práve tí robotníci, čo vo fabrikách pracujú a oslobodení sú od vojenskej služby a sú doma, najviacej sa ponosujú, kdežto dedinský ľud o veľa viacej trpí v strelných zákopách. Keby ale aj hospodári a poľní robotníci zastavili ich práce, tiež jednostajne štrajkovali, vtedy by zaiste prešla chuť ku štrajkovaniu tak červeným cucilistom, ako ich červeným vodcom.

Židovskí vodcovia červených sociáldemokratov celým ich účinkovaním nepodvratne to dokazujú, že zcela podobné pomery spoločenské chcú utvoriť v Uhorsku, aké ich súdruhovia utvorili v Rusku. Dvaja židáci Lenin a Trockij, vodcovia ruských boľševikov, revolúciou chcú zaplaviť celú Europu. Ku prevedeniu tohoto zámeru ochotní pomocníci sú im červení sociáldemokrati, ktorých vodcovia sú vyberaní a ku všetkému hotoví židia.

Na čase bolo opravde, že zdravého smýšľania kresťanské robotníctvo proti záhubným a krajine nebezpečným zámerom červených sociáldemokratov vystúpilo a znak dalo o sebe v mohútnom shromaždení, v ktorom rečnili krajinskí vyslanci Karol Huszár a Štefan Haller, ako aj redaktor Karol Kocsán. Títo rečníci v mene celého pracujúceho ľudu kresťanského rozhodne žiadali neodolateľné usporiadanie otázky verejného stravovania, prísne pokutovanie válečných dráčov, vyžieračov, zdražovateľov, skrývateľov a pašovateľov potravín a tovaru, prísne pokutovanie reťazového kupectva, shabanie úžerníckeho zisku válečných millionárov a válečných lifer antov, žiadali obranu, vyplnenie spravedlivých požiadavok robotníctva. Ba ešte aj odev a obuv žiadali pre rodiny robotnícke. V obrovskom počte prítomné kresťanské robotníctvo svojmu usrozumeniu s týmito požiadavkami výrazu dalo opakujúcim sa hlučným súhlasom. Čo ale stvárali červení sociáldemokrati? Nuž židia, na čelo sociáldemokratických pohybov nie preto postavili židov, aby proti válečným beťárom, proti válečným millionárom, proti židovským veľkým kapitalistom bojovali, ba práve oproti, aby od židovského zločinstva, lepšie povedano, od židovských zločincov odvracali pozornosť verejnosti. Židovskí váleční millionári a sociáldemokrati proti kresťanskému robotníctvu pevne spolu držia, ako železnými reťazmi sputnaní.

Toto dokázali aj z príležitosti veľkého shromaždenia kresťanských robotníkov. Toto shromaždenie jednoducho chceli nemožným urobiť. prekaziť. Preto aj ako nepovolaní hostia prišli ta, nie židovskí vodcovia, lež ich pohoničia, takrečení dôverníci červených sociáldemokratov. A divými výkrikami: **Tu sa nebude rečniť! Nech žije revolucionárska sociáldemokracia!** — chceli rečníkov v odhalovaní židovských hriechov mýliť.

Na toto neslušné a surové ich chovanie sa Karol Huszár, za hlučného súhlasu do 2000 prítomných kresťanských robotníkov, sociáldemokratických židovských otrokov zavrátil nasledovne:

— Jestli sociáldemokrati nemožným chcú urobiť, aby sme my kresťanskí socialisti v pravom svetle predstavili válečné zneužívania, vtedy sociáldemokracia neni nič iného, ako židov brániaca tlupa!

Na toto zaslúžené biľagovanie do živého trafení červení sociáldemokrati, nazdávajúc sa, že sú už v dajakom ruskom sovjete, pustili sa do takého kriku a hluku, že ich policia ako nepovolaných a nemilých hostí po jednom vyhnala z poradnej siene.

Kresťansko-sociálne robotníctvo hlavného mesta obrovské shromaždenie zakľúčilo s jednohlasným vyslovením najhlbšieho holdu Jej Veličenstvu kráľovnej *Zite* a osvietenému pánu biskupovi stolnobelohradskému Ottokárovi Prohászkovi.

Kresťanské robotníctvo, za príkladom sebapovedomého kresťanského robotníctva hlavného mesta a zvlášte pochvalne účinkujúceho robotníctva slob. kráľ. mesta Prešporka, vo vlastnom životnom záujme v kresťansko-sociálnych spolkoch, po celej krajine má sa organisovať proti surovému terroru zožidovčenej sociáldemokracie.

Návrh zákona o autonomii katolíkov Uhorska pred výborom snemovne.

Krajinských vyslancov snemovne výbor verejnej výučby s výborom pravosúdia 25. júla vydržiaval spoločné zasadnutie, na ktorom pojednávali návrh zákona o autonomii (samospráve) katolíkov Uhorska. Vládu zastupovali: minister kultu a verejnej výučby gróf Ján *Zichy* a minister pravosúdia Gustáv *Töri*. Ohľadom na zvláštnu významnosť tohoto návrhu, ku pojednávaniam, ktoré oba výšudané výbory spoločne vydržiavať budú v tejto záležitosti, za predsedu vyvolený bol Béla *Jankovich* a za referenta Alexander *Simonyi-Semadam*. Návrh zákona o autonomii katolíkov Uhorska snemovňa krajinských vyslancov pojednávať bude v jasenných zasadnutiach.

Udalosti svetovej vojny.

Talianske bojište. O udalostiach talianskeho bojišťa vydané boly nasledovné úradné zprávy: 21 júla: Na planine Zugana odrazenie talianskeho útoku. Pri Asiagu zmarenie anglického vytrhnutia. 22. júla: Na talianskom fronte nebolo zvláštnej udalosti. 23. júla: Na celom fronte boly jedine delostrelecké boje. 24. júla: Na talianskom fronte nebolo nič zvláštneho. 25. júla: S talianskeho frontu nebolo čo oznámiť. Na fronte v Albánii naše čaty pri Kuci vydobily priechod cez Semen potok, získaly priestor až po more a doviedly väčší počet zajatcov. 26. júla: Na planine Sedem obcí odrazili sme jedon útok nepriateľa. V noci so 24. na 25. júla naši letúni pri jazere Flimini Piccolo vedľa Otranta zapálili a zničili letúňsku osadu Angličanov. 27. júla: Naše čaty v dolinách Concei a Vallarsa na tyrolskom fronte nepriateľovi zapríčinily citlivé porážky.

Západné bojište Nemcov proti Francúzom, Angličanom a Amerikánom. Dľa úradných zpráv hlavného válečného stánu nemeckého: 21. a 22. júla medzi Aisne a Marne zmarily sa všetky útoky Francúzov. 23. júla: Nemci Francúzov zahnali cez rieku Marne. 24. júla: Francúzov, Amerikánov, Angličanov a Talianov hromadné útoky medzi Noynon a Martennes víťazne odrazily nemecké čaty. 25. júla: Prudké boje na priestore medzi mestami Soisson a Reims. 26 júla: Prudké boje medzi Aisne a Marne. 27. júla: Francúzi, Angličania, Amerikáni a Taliani ustali v ďalších útokoch, víťazné nemecké čaty pevne stoja v ich posíciach.

Front palestínsky. Turecké čaty s hrdinskými ich spojencami v minulom týždni citlive porazily Angličanov pri rieke Jordáne a zapríčinily im veľké ztraty.

Zprísnený boj podmorskými loďami.

Nemecké podmorské lode v minulom týždni potopily viacej anglických a amerikánskych lodí s bohatým nákladom.

Osud cára.

Aký osudný úder zadaly nemecké a rakúsko-uhorské čaty Rusku na bojišti, to vidno teraz v jeho rozklade. Terrorom a tyranstvom udržovaná cárska moc po válečných porážkach nebola viac vstave udržať sa. Disciplina armády popúšťala, rozličné, menovite nižšie spoločenské vrstvy, ktoré cárska moc od dlhých rokov najviac utláčala, zdvihly hlavu a ozvaly sa proti vojne, ktorú si ruský ľud ani nežiadal, ani nehľadal. A potom už udržaniu cárismu nepomáhalo ani olovo, ani šibenica. V deň 15. marca roku 1917. medzi Mohilevom a Pskovom sprisahanci pristavili dvorný vlak, na ktorom sa ruský cár Mikuláš II. viezol na bojište a vyzvali ho, aby odstúpil s trónu.

Vedelo sa už vtedy, že cárska moc praští. Ustavičné porážky ruskú armádu demoralisovaly, zaopatrovanie stávalo sa so dňa na deň horším, disciplína klesala a ruskí vojaci v menších-väčších zástupoch opúšťali front. Obyvateľstvo za frontom ale ztratiac nádej na víťazstvo, videlo, do akého nebezpečenstva padlo Rusko odkázaním vojny Rakúsko-Uhorsku a Nemecku, držalo okamih za vhodný striasť sa cárskej moci a zachrániť si z vojny, čo sa zachrániť dá. Detronisovanie cára rozuzdilo putá všetkým živlom, ktoré, chtiac uplatňovať svoje snahy,

vyvolaly zmätky, anarchiu, ktorá vnútorný život celého Ruska obracia na ruby.

Trónu pozbavený cár pod dozorom meniacich sa sociáldemokratických revolučných vlád a sovjetov žil na rozličných miestach svojej vlasti. Viackrát prišly chýry o jeho smrti. Raz že ho zastrelili, raz zase že ho otrávili. Ale o pár dní neskoršie chýry hodnoverne podvrátili. Teraz zase prišly chýry o smrti bývalého cára. Časopis Leninovej vlády «Pravda» píše, že uralský sovjet, to jest sociáldemokratická revolučná vláda Uralského okolia dala zastreliť Mikuláša Romanova v Jekaterinburgu, kde ho mali pod dozorom. Popravenie stalo sa bez súdobného pokračovania a výroku. Jednoducho na nariadenie uralského sociáldemokratického sovjetu. Čím sa previnil bývalý cár, že ho pozbavili života, to ešte s istotou nevedno. Jedon časopis ruských červených sociáldemokratických revolucionárov «Bjednela» takto oznamuje popravenie Mikuláša Romanova: «Krvavý cár z vôle revolučného ľudu v Jekaterinburgu najšťastnejšie zosnul. Nech žije červený terror!» Keďby inej príčiny ku zavraždeniu bývalého cára nebolo bývalo ako «vôľa revolučného ľudu», to by uralský sovjet s jeho vraždou sotva bol dosiaľ čakal, bo veď po detronisácii táto «vôľa revolučného ľudu» bola omnoho ohnivejšia a krvavejšia, ako je dnes. Možno predpokladať, že zavraždenie cára súvisí s bojami tej takzvanej českej brigády, ktorá sa udajne blíži k Jekaterinburgu. V tejto brigáde má byť mnoho bojovníkov z tých ruských čiat, ktoré sa s ustanoveniami vlády sociáldemokratických sovjetov uspokojiť nevedia a ktoré sú hotové podporovať každý pohyb za zpätuvedenie cárismu. Uralský sovjet tedy dal zavraždiť cára udajne preto, aby ho nevyslobodila česká brigáda a aby sa s ním na čele nemohla začať mohutná agitácia za zpätuvedenie cárstva.

Násilná smrť bývalého cára v Rusku sotva vzbudí nejaký väčší ruch. Pomsta slobody a práv pozbaveného ruského ľudu vyhasila už viac cárskych životov, keď sa ľud chcel striasť svojich pút. Za panovania bývalého cára ale ruský ľud viackrát urobil pokusy o strasenie sa cárskych pút. Po nešťastnej vojne s Japonskom, do ktorého sa cárismus vohnal práve tak bez príčiny, ako do terajšej vojny, roku 1905. a 1906. vypukly nebezpečné revolúcie, ktoré sa ale cárskej moci vtedy ešte podarilo v krvi udusiť. No cárismus sa zo vzbúr a revolúcií málo alebo vôbec nič nenaučil. Cár Mikuláš, ktorý si vo výške svojej slávy rád zahrával na «cára pokoja» svolávaním medzinárodných konferencií pokoja do Hágy, púšťal sa do výbojných podujatí a vojen, aby odťahoval pozornosť svojho ľudu od hnijúcich vnútorných pomerov. Ruský ľud pod jeho panovaním viac krvi vylial, než pod panovaním bársktorého jeho predchodcu, nezažil dobrej pokojnej chvíle, ale bývalý cár počas svojho poldruharočného väzenia ani nepočul slova ľútosti ruského ľudu nad svojím osudom. Skončil opravdu tragicky.

Zkúsil, že ľud za ním nežiali a prv než zavrel oči na večnosť, videl rozrúcaný trón svojich predkov.

Podrobnosti o zavraždení ruského cára Mikuláša II.

Noviny boľševikov, ruských revolucionárskych sociáldemokratov, ktoré vydávajú pod menom «Pravda», o zavraždení ruského cára Mikuláša II. píšu nasledovne:

Jekaterinburgský sovjet (organisácia sociáldemokratov) už pred jedným mesiacom na vedomie dal ústrednému sovjetu v Moskve, že odhalil sprisahanie protirevolucionárov, ktorého cieľom bolo cára vyslobodiť a znovu na trón postaviť. Jekaterinburgský sovjet od stredišťa sovjetov v Moskve už vtedy pýtal splnomocnenie ku zavraždeniu cára. Bolo to vtedy, keď sa rozniesol chýr, že česká brigáda blíži sa ku Jekaterinburgu. Trocki v mene vlády vtedy vydal rozkaz, aby cára previezli do iného väzenia, na žiadon pád ale nepopravili.

Mikuláša II. vtedy skutočne odviezli z Jekaterinburgu, na mieste jeho nového pobytia bezvýsledne pokúsený bol proti nemu vražedelný attentát, vtedy tiež prišly chýry o zavraždení cára.

Keď českú brigádu zahnali od Jekaterinburgu, znovu ta doviezli cára. O niekoľko dní ale jekaterinburgský sovjet zas odhalil sprisahanie protirevolucionárov a vtedy prosil stredište sovjetov v Moskve, aby poťažne cára dostal slobodnú ruku. Poneváč na túto požiadavku z Moskvy odpoveď neprišla, jekaterinburský sovjet bol tej mienky, že je to znakom súhlasu. Poneváč česká brigáda zase sa blížila ku Jekaterinburgu a poneváč sa dozvedeli, že aj z červených gardistov viacerí sú podplatení, členovia jekaterinburgského sovjetu uzavreli, *že cára popravia.*

Traja boľševici 16. júla ráno na veľkom červenom automobile doviezli sa pred stavanie, v ktorom bol cár uväznený. Cára zobudili a rozkázali mu, aby sa hneď obliekol, že ho prevezú na iné miesto, kde len skoro za ním pojde aj jeho rodina. Cár už privykol na také prevážania, nasledoval troch boľševikov a sadol si do červeného automobila.

Niekoľko kilometrov od mesta automobil s cárom postál vedľa jednej lúky. Tu na červený automobil čakalo už desať ozbrojených červených gárdistov. Cárovi vtedy sdelili, že ho sovjet na smrť odsúdil a prečítali mu aj smrteľný výrok.

Cár prosil o dovolenie, aby sa od svojej rodiny odobrať mohol, keď nie ináč, aspoň v liste. Jeho prosbu mu nesplnili.

Mikuláš Romanov udajne pokojne, lež na smrť zbľadnutý podrobil sa výkonu popravenia. Celý objav tam vonku na lúke netrval dlhšie ako 10 minút. Mrtvé telo popraveného na tom istom automobile zpäť zaviezli do mesta.

«Pravda» noviny červených sociáldemokratov revolucionárskych takto sdeľujú priebeh zavraždenia ruského cára Mikuláša II.

Človek bez novín je taký, ako vojak bez zbrane.

Zavraždili aj cárevnu a jej dcéry.

Genf, 24. júla. Z Parížu oznamujú: Ku francúzskej vláde zo spoľahlivého prameňa došla zpráva, dľa ktorej **nielen cára zastrelili, lež aj cárevnu a jej dcéry.** Vykynoženie cárskej rodiny sovjet ešte zakrýva, bo sa bojí rozhorčenia civilisovaného sveta a preto nemá smelosti verejnosti podať tento hrozný skutok.

«Alexej» cárevič, následník ruského trónu, udajne koncom júna pri pokuse vyslobodenia z Jekaterinburgu, zastrelený bol v jednom automobile.

Čo je bolševikismus?

Istý generál rakúsko-uhorskej armády o bolševikoch, panovaní červených sociáldemokratov v Rusku, vyslovuje sa nasledovne:

Dávno, keď v Rusku ešte panoval cár a s mojím plukom vtiahli sme do daktorej zaujatej obce, na môj rozkaz, aby sa obecné predstavenstvo predo mnou ustanovilo, obyčajne prišli traja šľachtici. Pod panovaním bolševikov, keď sme daktorú obec zaujali a poslal som pre obecné predstavenstvo: **prišli ku mne traja židia!**

To je ten chýrny bolševikismus!

Za malých priemyselníkov.

Zpomedzi tých odvetví národného hospodárstva, ktoré vojnou trpia citeľné škody, v prvom rade stojí malý priemysel. Následkom nedostatku materiálu malí priemyselníci ani napriek povýšeniu ceny svojej práce nie sú v takom hmotnom položení, ktoré by zodpovedalo terajšej drahote. Bo isté je, že z tej veľkej summy, ktorú dnes spotrebovateľ platí za pár obuve alebo za odev, priemyselníkovi sotva ostáva toľko za jeho prácu, koľko ku svojej všeobecnej potrebe potrebuje. Osoh shrnú tí reťazoví priekupci a dráči, od ktorých je malý priemyselník nútený za neslýchane drahé peniaze kupovať materiál a potrebnosti ku zhotoveniu objednaných výrobkov.

Vláda robí čo môže proti zdražovateľom jak živnosti tak i materiálu potrebného ku priemyselným článkom. Každodenne čítame súdobné výroky o posúdení reťazových priekupcov, zdražovateľov a dráčov, ale podvodníci stále vynachodia nové spôsoby zdražovania a priekupníctva. Stíhanie zdražovateľov materiálu potrebného ku priemyselným článkom malému priemyslu je síce na osoh, ale ku jeho postaveniu na nohy neni dostatočné. Z druhej strany ale treba brať do ohľadu, že k vojsku narukovalo tisíce a tisíce malých priemyselníkov, medzi ktorými sú mnohí takí, ktorí následkom vojenskej služby museli zavrieť svoje varštaty a keď sa po vojne vrátia domov, budú museť znova začať svoje remeslo ako počiatočníci. Tu je teda potrebná pomocná ruka štátu jak pre tých, ktorí následkom zdražovania materiálu a nedostatku práce zápasia, tak i pre tých, ktorí po vojne znova budú museť zápasiť s ťažkosťami počiatočníctva.

Terajší minister obchodu, ktorý od počiatku svojho verejného účinkovania hlboko zaoberá sa so záležitosťami priemyslu a nejednu ustanovizeň, slúžiacu rozkvetu priemyslu, jeho činnosti možno ďakovať, veľmi dobre zná tie biedy, s ktorými teraz zápasí malý remeselník a hľadá aj prostriedky, ako by bolo možno pomôcť malému priemyslu ku vyviaznutiu z terajšieho ťažkého položenia. Minister obchodu v tomto ohľade už aj urobil prvý krok, ktorý v remeselníckych kruhoch zaiste vzbudí potešenie. Vypracoval totižto obšírne predostrenie, ktoré podal ministerskej rade ku pojednávaniu. Minister obchodu v tomto predostrení pýta si splnomocnenie od ministerskej rady ku hmotnému napomáhaniu malých priemyselníkov v takej miere, aby si svoje následkom vojny zavreté varštaty znova mohli zariadiť a v svojom remesle ďalej pokračovať. Dľa štatistických výkazov od vypuknutia vojny vyše päťdesiattisíc malých priemyselníkov zavrelo svoje dielne. Vláda predstúpi s návrhom zákona, ktorým ministra obchodu splnomocní, aby týmto priemyselníkom poskytol štátnu požičku, ktorá ale pre jednoho priemyselníka od 10.000 korún vyššia byť nemôže. Krem toho navrátivších sa priemyselníkov vláda zaopatrí surovým materiálom, nástrojami, ba nakoľko to bude možné, bude im na pomoci aj pri zaopatrení ku zariadeniu dielne potrebných miestností. Poťahom na podporovanie z vojny vracajúcich sa priemyselníkov návrh zákona snemu bude onedlho predostrený.

Čo sa týka obmedzenia reťazového obchodu s priemyselnými surovinami, mimo prísneho stíhania zdražovateľov žiadúcne je spájanie sa remeselníkov v nákupné družstvá. Minister obchodu v tomto ohľade, nakoľko mu to len okolnosti dovoľujú, podáva pomocnú ruku priemyselníkom a dôrazne nástojí na tom, aby sa priemyselníci dľa oborov svojho povolania sdružovali, bo výdatná obrana priemyslu proti rastúcej drahote je len sdružovaním možná. Mimoriadne pomery, v jakých teraz žijeme, vyžadujú aj mimoriadnu účinlivosť každého člena každej spoločenskej vrstvy.

K účinlivosti v záujme výdatnej podpory malých priemyselníkov patričné kruhy za každej príležitosti povzbudzuje zvlášte Kresťanská Sociálna Ľudová strana, žiaducná je ale aj príčinlivosť samého remeselníctva, aby naše snahy ku napomoženiu malého priemyslu korunoval zdar.

Nový chlieb.

Vláda vydala dve nariadenia: jedno z nich reguluje mletie a privádzanie obilia do obchodu, druhé ustáľuje cenu pšeničnej a ražnej múky a otrúb. Pri vydaní nariadení hlavnou zásadou bolo, aby sa zo zrna čím viac múky a čím menej otrúb namlelo. Takto pre stravovanie ľudí nebude potrebná kukurica, lež kukurica ostane zvieraťom.

Pri mletí pšenice redukovali dôrobu fajnovej cestovej múky v prospech múky na varenie a dôrobu otrúb v prospech chlebovej múky, bo chlieb je najhlavnejší.

Cestové jedlá možno pripraviť aj z múky na varenie, kdežto takzvaná fajnová cestová múka teraz vo vojne je zbytočná. Tomuto zodpovedne cena fajnovej múky na cesto bude ešte raz taká drahá ako vlani, bo bude stáť 3 koruny kilo. Len takto mohly ostať lacné ceny múky na varenie a chlebovej múky. Kilo chlebovej múky v piatom roku vojny bude len za 50 halierov!

Z dvoch nariadení vlády vynímame nasledovné:

Z pšenice, ktorej hektoliter váži 76 kg., treba vymleť 87 procentov (vlani 80 procentov), a síce 16 procentov (vlani 20) fajnovej cestovej múky, v čom rozumie sa už aj prípadný grís, 24 procentov (vlani 20) múky na varenie a 47 procentov (vlani 40) chlebovej múky. Rátajúc 2 procentá na prach, ostane teda 11 procentov (vlani 18) otrúb.

Z raže, ktorej hektoliter váži 71 kg., má sa vymleť 90 procentov (vlani) 82) múky. Rátajúc 3 procentá na prach, ostane 7 procentov (vlani 18) otrúb.

Jestli hektoliter pšenice váži vyše 76 kg., na úkor chlebovej múky treba z nej vymleť pomerne viac múky na varenie, a síce z každého procenta rozdielu o 0·7 kg. viac a nie ako vlani, keď sa z takejto pšenice malo vymleť viac fajnovej múky.

Jestli ale hektoliter pšenice váži niže 76 kg., na úkor múky na varenie treba z nej namleť viac chlebovej múky, a síce z každého procenta rozdielu o 0·7 kg. menej.

V páde je v pšenici vyše 2 procentov inakšieho zrna, na úkor chlebovej múky má sa z nej namleť viac otrúb, a síce z každého procenta cudzieho zrna o jedno procento viac.

Jestli hektoliter raže váži vyše alebo niže 71 kg., z každého kilogrammu rozdielu má sa z nej vymleť o $^1/_2$ procenta viac múky, poťažne o $^1/_2$ proc. viac otrúb.

Mlyny, ktoré melú na mierku, pre jednotlivcov smú namleť len jednakú múku. Na mletie pre vojsko ustanovenia týchto nariadení sa vôbec nevzťahujú. Za mletie mlyny smú vziať 10 procentov, a síce výlučne len z obilia.

Ceny ustálené sú nasledovne: múka na cesto 296 korún 50 hal., múka na varenie 80 korún, múka na chlieb 50 korún, ražná múka 87 korún 30 hal. za metrický cent.

Pšeničné, ražné a jačmenné otruby, taktiež odpadky (aj kúkoľ) budú stáť 35 korún voči lanským 25 korunám za metr. cent.

Cenu múky a otrúb v malom odpredaji ustália podžupani a mešťanosťovia.

Talianmi rozstrieľaný kostol v obci Sernaglia pri Piave.

CHYRNIK.

Grófi Aladár Zichy vyznačený novou hodnosťou vojenskou. Jeho veličenstvo kráľ, uh. kráľ. ministra okolo svojej osobnosti, skut. tajného radcu, nadporučíka mimo služby, grófa Aladára *Zichyho* výnimečne a najmilostivejšie vymenoval za stotníka.

Zomrel kardinál. Kardinál Šebastian Mantinelli 5. júla zomrel v Ríme v 74. roku života svojho.

Z biskupstva spišského. Pensionovaný štrbský farár Jozef Schneider 8. júla zomrel v Spišskej Sobote v 77. roku svojho života a v 52. roku svojho kňazstva. Nebohý narodil sa v Poprade, kaplánom bol v Letanov-

ciach, v Hybjach, ako farár účinkoval aj v Malužinej. — Na podporu katolíckej mládeže university biacovský farský úrad poslal 100 korún. — Na budapeštiansky Spišský Domov (Szepesi Otthon) spišský veľprepošt Ferdinand Fertsek obetoval 100 a vlašský dekan-farár dr. Pavel Dolyák tiež 100 korún.

Z biskupstva košického. Za kňazov boli teraz vysvätení: Jozef Eperjessy, Jozef Ölvetzky, Ludwik Rydárowszki, Edmund Schütz a Franc Scheffler. — Na ôsmu uhorskú válečnú požičku košický biskup značil 100.000, košická náboženská základina 100.000, seminársky rektor, opát Arnold Hoffmann 30.000 korún.

Sedmohradský biskup v Nitre. Z Nitry oznamujú: Sedmohradský biskup gróf Gustav Mailáth v minulé dni bol v Nitre na návšteve u nitrianskeho biskupa grófa Vilhelma Batthányiho a u főišpána Juliusa Jánoky Madocsányho.

Sobáš. Dr. Ján *Zsirkó*, professor budapeštianskeho štátneho hlavného gymnásia a Ada brešťanská Brestyenszky, dcéra krajinského vyslanca Kresťanskej Sociálnej Ľudovej strany Kolomana Brestyenszkého, 17. júla do stavu manželského vstúpili v Prievidzi. Slávnostne sobášil ich pápežský prálát, hlavný správca Katolíckej Ľudovej Jednoty dr. Alexander Ernszt.

Základina Alexandra Giessweina. Prálát-kanonik a kresť.-sociálny ľudový ablegát dr. Alexander Giesswein na odmenenie kníh, zaoberajúcich sa so sociálnymi otázkami a reformami, složil 10.000 korún.

Na podporu katolíckej mládeže university najnovšie väčšie obnosy obetovali: Nitriansky biskup gróf Vilhelm Batthányi 2000, ostrihomská arcikapitula 1000, kaločská arcikapitula 1000, strážna grófka-vdova Eduardová Pallavicini 1000, šopronský špirituál Matej Feichtinger 1000, Peštianska krajinská prvá sporiteľňa 1000, Uhorská agrárna banka 1000, kaločský kanonik dr. Tibor Révay 500 korún.

Kanonik za chudobných. Vesprémsky kanonik Augustin Néger na dom chudobných obetoval 20.000 korún.

Hrdinská smrť poľného duchovného. Jozef Vonavka, poľný duchovný jednoho budapeštianskeho pluku, 15. júna trafený bombou padol v bojoch pri prechode cez rieku Piavu v 37. roku života svojho.

Hrdinská smrť rehoľníka. Prešporský kapucínsky fráter Servác Bachmair hrdinskou smrťou zomrel na Col di Rosu na talianskom bojišti v 35. roku života svojho.

Zhorel chýrny kaštieľ. V zemplénskej obci Parmó, ako zo Šátoraljaujhelu oznamujú, chýrny pekný kaštieľ grófa Gejzu Andrássyho stal sa obetou v obci vypuknutému požiaru. V kaštieli spustošené bolo aj mnoho drahocenných umeleckých pokladov, starožitností a obrazov.

Hrdinská smrť grófa. Gr. Karol Bissingen-Nippenburg, nadporučík 13. husárskeho pluku, ťažko ranený bombou nepriateľského letúňa, hrdinskou smrťou zomrel na talianskom bojišti.

Predstavení kláštorov vo Spiši. Do Levoče za kvardiána minoritského kláštora vyvolili doterajšieho dr. Cirjéka Csáka a do Štvrtku dr. Alexandra Chroppu, ktorý sa stal spolu aj naďalej i magistrom klerikov rádu Minoritov. Za predstaveného domu Piaristov v Podolinci a spolu i za direktora podolinského katolíckeho gymnásia vyvolený je doteťajší direktorský poverenec, gňazďanský rodák Bódog Szepessi.

Hrdinskou smrťou zomrelí missionári. Zo steylskej nemeckej missíjnej spoločnosti doteraz hrdinskou smrťou zomrelo vyše 120 údov. Hiltrupský missíjny dom Srdca Ježišovho pri Münsteru za krátke dva mesiace päť svojich kňazov ztratil vo vojne. Dňa 20. júna hrdinskou smrťou zomrel 36-ročný divisíjny poľný farár P. Jozef Kalinovski, ktorý od roku 1914. neprestajne účinkoval ako poľný duchovný najviac na fronte vo Flandrii. Smrť zastihla ho uprostred duchovno-pastierskeho účinkovania, usmrtila ho granátová trieska na obväzovacom mieste.

Vyznačení košickí honvédi. Striebornú medaillu hrdinskosti prvej triedy dostali: kapráli Štefan Péter, Baltazar Eilingsfeld, frajter Ján Rusnyák, landšturmista Michal Orsik. Striebornú medaillu hrdinskosti druhej triedy dostali: štábny strážmajster Jozef Borószky, landšt. strážmajster Ondrej Gazsi, fírer Ján Livák, landšt. fírer Michal Rufusz, tit. fírer Ján Pavlovcsak, kapráli Ján Tarabcsák, Ondrej Makovics, landšt. kaprál Fr. Haluska, frajter tit. kaprál Samuel Heisz, frajtri Ján Arelt, Ludvik Blaskó, Georg Balázs, Martin Spitalik, landšturmisti Jozef Kovács, Ján Billi, Ludvik Demkó, Ján Petrinka, Jozef Kiss, Adolf Weber, Izrael Rosenberg, Armin Ungár, Michal Antonyik, Jozef Fulmer, Št. Kovács, Ferdinand Maduda. Všetci z košického 9. honv. peš. pluku.

Železničné nešťastie v Rumunsku. V blízkosti mesta Pascani srazil sa osobný vlak s nákladným vlakom. Zahynulo 60 ľudí.

Výbuch munície v Anglicku. V Midlandu vybúšila fabrika na muníciu. Sto ľudí prišlo o život a 150 bolo ranených.

Hrdinská smrť. Z Prešova oznamujú: Gustav Blázsek, bývalý poslucháč prešovskej právnickej akademie, sedemnásobne vyznačený nadporučík 57. letúňskej kompánie, 15. júna hrdinskou smrťou zomrel v povetrnom boji nad Motellom v 27. roku života svojho. Dočasne pochovali ho vo Vitorii a tamodtiaľ majú mrtvolu odviezť do Prešova. — Leo Fleischhacker, zástavník 85. pešieho pluku, bratranec levočského mestského hlavného notára, hrdinskou smrťou zomrel na talianskom bojišti.

Zamestnanci koš.-oderbergskej železnice v mesiaci apríli pre rodiny svojich narukovaných súdruhov sosbierali 1810 korún.

Parcellovanie majetku invalídnym malým gazdom. Z Nitry oznamujú: Istý veľkostatkár stolice svoj majetok chcel predať jednomu počas vojny zbohatnutému kupcovi s koňmi. Majetkovo-obchodný výbor nedovolil to a majetok zadržal k parcellovaniu medzi invalídnymi malými gazdami.

Nedostatok kňazov hrozí v Rakúsku. V Rakúsku, ako z Viedne oznamujú, vždy väčšie a väčšie rozmery berie nedostatok kňazov, čo sa ešte viac bude javiť v nasledujúcich rokoch. Kým roku 1908. v štrnástich seminároch 1113 klerikov bolo, v tomto roku ten počet klesnul na 507, teda o 57 %-ov. V tých semenišťach sú aj také ročníky, ktoré len po jednom, dvoch a šesť poslucháčov majú. Viedeňský knieža-arcibiskup, kardinál dr. Piffl nedávno podal zprávu, že vo viedeňskej arcibiskupskej diecésy počas najbližších troch rokov namiesto 90 len 20-ti budú vysvätení za kňazov, 70 sriadených staníc nemožno teda zaplniť. V 11. diecésach je prítomne 1232 nezaplnených kňazských staníc.

V sirotinci spišskej stolice v Novej Vsi (Igló) uprázdnilo sa štvoro bezplatných miest. Príjmu sa len celkom nemajetní 6—8-roční vo Spiši narodení chlapci bez otca a matky. Prosby poslať treba do 20. augusta k podžupanovi stolice. Prednosť majú válečné siroty.

Nešťastie vo Vysokých Tatrách. Košický prepoštkanonik Ludvik Konrády 11. júla urobil výlet do Tatier so žiačkami vyššej dievčenskej školy. Tam sa vydriapal na jednu skalu a náhodou sklznúc sa, zlomil si jedno rebro a veľmi si pokaličil pravú ruku.

Hrdinská smrť. Gejza Pálka, res. poručík 67. peš. pluku, 20. júna hrdinskou smrťou zomrel v bojoch pri rieke Piave v 23. roku života svojho.

Popravenie troch vojenských uprchlíkov. Michala Kompára, kaprála 6. honv. pešieho pluku, a Bélu Nagya, landšturmistu toho istého pluku preto, že štyri razy ušli od svojho regimentu, 15. júla zastrelili v Szabadke. Ernesta Kécskésa, landšturmistu 29. honvédskeho náhradného bataillona, ktorý tri razy ušiel, 9. júla zastrelili v Budapešti.

Trenčínsky mešťanosta, kráľ. radca Ernest Ucsnay po 40-ročnom úradovaní utiahol sa na odpočinok. Na uznanie jeho zásluh mesto vyvolilo ho za svojho čestného občana.

Zákaz odpredaju liehu v Amerike. V Spojených Štátoch Amerických na čas vojny najbližšie zakázať majú odpredaj liehových nápojov.

Mesto Prešov na svojom výborovom zasadnutí jednohlasne uzavrelo, že električné osvetlenie prevezme do svojho spravovania, aby sa obyvatelia oslobodili od mimovolného zdražovania účastinnej spoločnosti električného osvetlenia.

Židovská otázka v Uhorsku.

Židovstvo sa aj v predošlom týždni o to staralo, aby ho kresťanstvo v čerstvej pamäti udržalo. Medzi najnovšie, pre zločinstvá a priestupky pokutovanými vynikajú nasledovní:

Frankfurter Mihály, budapeštiansky veľkokupec, udajne pre nedostatok tovaru, zatvoril sklep a šiel letovať na Svábhegy. Policia ale bola zvedavá, čo má v jeho sklepe a našla tam veľké zásoby bielizne, hotovej odeve, kožušiny, cverán a iného tovaru v hodnote vyše 400.000 korún. *Rosenberg* Jakab, vesprémsky veľkokupec s kožou a remeňom, trpel na nedostatok kože. Policia mu to ale neverila, prekutala jeho sklep a sklady a našla tam zásoby kože a remeňa v hodnote 200.000 korún. *Rosenberg Ignác* čachroval so sudami. Krakovský veľkokupec *Gold* a *Teitelbaum*, stol. výborník zemplénskej právomocnosti, v synagóge v Sátoraljaujhelyi zariadili bursu, žandarmeria na nich naďabila, ako kupovali sudy a víno. *Herskovics* Benjamin, kupec zo Szatmárnémeti, v hlavnom meste čachroval so sudami, s vínom a s kukuricou. *Zimmermann* Leo, viedeňský kupec, v hlavnom meste čachroval s potravinami. *Feleki* Géza zdražoval topánky. *Fried* Gyula z vriec na múku robil a predával nohavice. *Bakács* (!) Gyula čachroval s potravinami, pri čom mu pomáhali agenti: *Klein*, *Kropacsek*, *Schwartz*. *Davidovics* Salamon čachroval so zbožím, jeho pomocníci sú: *Jakab* Jenő a *Klein* Hermann. *Hirsch* Béla chodil v rovnošate akt. poručíka a so stola jednoho úradu ukradol list, v ktorom bolo 2000 korún. *Austerlitz* Endre falšoval poštovú poukázku na 3000 korún. *Cziffer* Izrael z Haliče vyznačil sa ako vačkový zbojník. Honvédsky hlavný súd pojednával záležitosť plukového lekára Jakuba *Lehnera*, obžalovaného pre oslobodenie od vojenčiny, pri čom zainteressovaní sú: *Adler* Mayer, *Deutsch* Izrael, *Hönig* H. Jakab, *Knöpfler* Norbert, *Koch* Samu, *Messinger* Ernő, *Radó* Gustáv, *Scholán* Ándor a *Stern* Imre.

Sirkový vklad (Einschlag)
Sväzok (20 kúskov) **10 korún.**
Dorába a hneď zasiela
MAYER SÁNDOR
ESZTERGOM.

Bezkarotky zasiela
Schäfer Miksa, I., Döbrentei tér 4.
Tennis tolocvičné, kúpeľné a zahradné topánky pre deti a dospelých **Prvotriedne sandale** od 24—30 čísla K 8.80, 31—35 K 9.50, 36—40 K 10.70, 41—44 K 12.50 **Robotnícke sandale** mimoriadnej trvanosti 20 kor. **Robotnícke papuče** K 8.80. Ženské papuče K 9. **Domové papuče s linoleum podošvami** od 14 po 20 korún. Nezodpovedné ztpiaky prijmam.

Zdarma dostane každý na požiadanie

môj hlavný cenník o hodinách, zlatom a striebornom tovare a o hudobných nástrojoch, husle za K 14.—, 20.—, 25.— a vyše. Dobré harmoniky K 70.—, 80.—, 100.—, 120.—. 3 radové K 200.—, 240.—, 280.— Zámena dovolená alebo navrátenie peňazí. Rozposiela na poštovú dobierku alebo na vopred poslaný obnos vyvozný dom **Ján Konrad** cís. a k. dvorný zásielca Brüx číslo 1817. (Čechy.)

8 halierov
za poštovú dopisničku stojí Vas môj hlavný cenník, ktorý Vám na požiadanie zdarma pošle prvá dielňa hodín

Ján Konrad
cís a k. dvorný zásielca Brüx 1 B. Číslo 1816. Nickel alebo oceľové hodinky K 30.—, 35.—, 40.—, armádne radium hodinky K 25.—, 32. Hodinky s dvojitou pokrývkou z bieleho kovu a Gloria striebra K 40.—, 45.—, v goldin zátvorke K 37.—, 43. Budičky a stenové hodiny vo veľkom výbere. Zásielky s poštovou dobierkou. Zámena dovolená alebo navrátenie peňazí.

Retiazky na ohlávku 7 K.

Retiazky pre lichvu s patent strunou strednej jakosti **11 korún 50 halierov,** silnéj doroby. Trovy doposlania a zaobalenia týkajú sa objednávateľa. K objednaniu pri voprednom zaslaní peňazí alebo s poštovou dobierkou.

LENDVAI MÓR vývozný dom, Budapest, VII., Kertész-utca 43.

Svrabľavosť, lišaj, svrab

najrýchlejšie odstráni **Dr. Flesch-a** zákonom chránená

Skaboform-masť

Nešpiní, nemá žiadneho zápachu. Teglik na próbu **K 3.—**, veľký tegel **K 5.—**, rodinná dávka **K 12.—** Adressa K objednaniu:

Dr. E. Flesch-a

„Korona" gyógyszertára, (Győr).

PEHY.

Ku odstráneniu pehov potrebujú všeliaké prostriedky. Všetky tieto prostriedky zakladajú sa na tej istej zásade, totižto aby pehy upotrebovaním týchto prostriedkov stały sa bledšími. Takéto upotrebovanie ale neni v poriadku. Jestli pehy celkom chceme odstrániti, vtedy neni dosť na tom, aby pehy boly bledšie bo oni zastavením upotrebovania týchto prostriedkov znovu sa zjavia. Preto tieto celkom treba zničiť. Odstranenie pehov, flakov a pukov úplne dosiatmuť možno jedine upotrebovaním prostriedku **Santo creme.** Tvár každodenne potreme Santo cremom a potom umyjeme Santo Prachom. Pehy celkom zmiznú **a miesto nich vidno peknú ružovobielej farby kožu tváry.** Táto creme zhotovuje sa dla úpravy dr. Hager professora university, je zákonom chránená, zcela neškodná a jediný istotne účinkujúci prostriedok. **Cena 5 kor., poštou franco 5.95 kor.** Ku každej škatule pripojuje sa úprava upotrebovania a jedna škatulka púderu. Diskretne rozposielanie, pri zaslaní obnosu v kolkoch, poštovou poukázkou alebo s poštovou dobierkou.

J. Kukla, Praha, Perlová-ulica 73.

V Budapešti k dostaniu v lekárni Ladislava Szold V., Báthory-utca 18.

Ja Anna Csillag

s mojimi 185 cm. obrovskej dlžky **LOREY VLASMI,** ktoré som dosiahla **14 mesačným** upotrabovaním vlastného vynálezu masti. Toto je jediný osvedčený prostriedok proti prchnutiu ku podporovaniu rastenia a posilneniu pôdy vlasov. — Pri mužských v krátkom čase pôsobí rastenie hustej brady, vlasom a brade dodá prirodzeného lesku a lahkej ohybnosti a do najvyššieho veku chráni pred časným ošedivením

Cena teglika: 6, 10 a 15 kor.

Poštové zásielky vybavujú sa každodenne, pri voprednom zaslaní obnosu alebo s poštovou dobierkou, do všetkých krajov sveta bezprostredne z dielne, kam všetky objednania upraviť treba.

ANNA CSILLAG, Viedeň, Kohlmarkt 20.

Prostriedok ku

rasteniu vlasov,

akého ešte nebolo. Behom krátkeho času narastú od neho bujné vlasy a prekazí výpadúvanie vlasov, ochráni pred včasným ošedivením, behom mesiaca skvelý výsledok. Cena **10 a 15 K.** Poštové trovy **1.60 K.**

BOTAR C. REGINA, Budapest, Erzsébet-körut 34.

Šrotujúci stroj.

V hospodárstve nevyhnutne potrebný, šrotuje od najhrubšieho do najmenšieho, poneváč stroj najdokonálejšie možno regulovať. Ľahkej práceschopnosti a hnatia, bo na ňom i dieťa šrotovať môže. Cena s obalením a zárukou **90 korún,** s prípravou na nohy **150 korún.**

Tieto stroje zhotovuje a zasiela

IMRICH TÓTH, Jászalsószentgyörgy

Pri objednaní prosím zretedelne udať adressu a železničnú stanicu.

Mádu

každé kvantum kupujeme za najvyššie denné ceny a prosime o fix offerty.

Magyar Mézkivitel, Balatonfőkajár.

Zázračné šijace šidlo

len K 4.90 šije najrýchlej štopujúce štichy ako šijací stroj. Najlepší vynález K šitiu kože, roztrhaných topánok, koňského riadu pokrovcov, vriec, každého druhu látok, šiat atď. Všetko každý sám si môže opraviť. Preto aj tento vynález každému nevyhnutne je potrebný. Záruka súcosti upotrebenia. Cena kompletných šijacích šidiel s cvernami, 4. rôznymi ihlami a s úpravou upotrebenia, **1 kus K 4.90 3 kusy K 13.50.** Zasiela s poštovou dobierkou M. Swoboda. Viedeň, III/2. Hiessgasse 13—49.

Oznamy prijíma administracia „Krestan"

BUDAPEST, Szentkirályi-utca 28.

„UNICA"

jedinký, výborný, **kávu, mak, orechy, korenie a cukor** rýchlo mlejúci stroj. **Unica** známky rýchlo mlejúci stroj s lievikom násypu a výtoku melyva z jednoho kusa je uliaty a následkom zvlástnej jeho ústrojnosti rýchlo vypúšťa najfajnejšiu hmotu.

Nevyhnutne potrebný stroj s každej domácnosti.

Zákonom chránený.

Király Aloiza následník,

Király Sándor

Budapest, VI., Felsőerdősor-utca 6.

NAJDOKONÁLEJŠÍ MLYNEK!

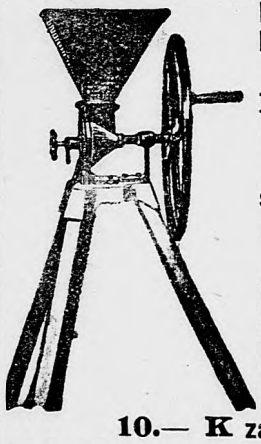

Ktorým bár aj dieťa, pripraveným na ňom strojom, každého druhu obilie somleť môže Obrovskej schopnosti roboty.

Bezodkladne k lifrovaniu. Cena K. 150.

Tenistý stroj k prípraveniu na stôl alebo postavec bez nôh **K 120,** menší k domácemu upotrebeniu **K 80.** Objednania prosíme na poštovej poukázke a zaslať treba aj **10.— K** závdavok.

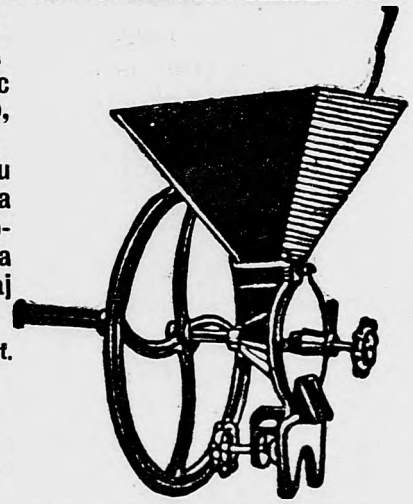

K odporúčaniu mlynky bezodkladne objednať.

Výlučná adressa objednania:

PAVEL SOHR

Somoğyszil 35.

fabričný sklad oceľového tovaru.

Železničnú stanicu objednavateľa treba udať.

Tlačou Stephaneuma úč. spol. v Budapešti, VIII., Szentkirályi-ulica 28/a.